

NFT-K A SZERZŐI JOG VILÁGÁBAN*

Beeple, az amerikai digitális képzőművész „*Everydays – The First 5000 Days*” című – öt-ezer közösségi médiába feltöltött fotójából készített – montázsának NFT-je (non-fungible token vagy nem helyettesíthető token) meghökkentő, 69,3 millió amerikai dollár értékű kriptovalutáért kelt el a Christie’s 2021. március 11-ei online aukcióján.¹ A Beeple-t a valaha élt legjobban kereső alkotók közé repítő vételár fényében sokaknak kellett újragondolniuk, hogy a csupán néhány éve ismert NFT-k mennyiben adhatnak új lendületet az online piac-tereknek, a digitális képzőművészetnek, a blokkláncnak vagy épp magának az internetnek.

Az NFT-k alig egy év alatt multimilliárd dolláros üzletté váltak. Egyszerre fedik le az új és a már múzeumokban fellelhető műalkotásokat, a gyűjthető tartalmakat (avatárokat, sportjeleneteket vagy épp virtuális tornacipőket), az egyedi borosüvegeket (beleértve magát a bort is) vagy épp a formatervezett divattermékeket.

Abban sincs semmi meglepő, hogy az NFT-k óriási médiafigyelmet kaptak,² a kapcsolódó jogirodalom pedig robbanásszerűen nő. Sőt, talán az sem lehet meglepő, hogy a Collins szótár az „NFT” szót választotta 2021 szavának;³ az ArtReview pedig a modern képzőmű-

---

* A tanulmány egyes részei ismertetésre kerültek a V. Copy21 blogshopon 2021. október 1-én, az Universidad de La Laguna által szervezett First Tricontinental IP Workshopon 2021. október 15-én, a University of Trento által szervezett Supporting Open Culture through Open Data konferencián 2021. október 20-án, a Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület éves szellemi tulajdon-védelmi konferenciáján 2021. november 4-én és a norvég Annual Conference for Copyright Law in Sandefjord rendezvényen, 2022. március 11-én. A szerző valamennyi résztvevőnek és hozzászólónak köszöni a felvetéseket, amelyek a jelen tanulmány elkészítését is konstruktívan segítették. Valamennyi online hivatkozás utolsó megtekintésének napja: 2022. február 1.

¹ Scott Reyburn: JPG File Sells for \$69 Million, as ‘NFT Mania’ Gathers Pace. The New York Times, 2021. március 11. (<https://www.nytimes.com/2021/03/11/arts/design/nft-auction-christies-beeple.html>).

² A magyar híradásokat is meghatározó nemzetközi híradások közül néhány példa 2021 márciusából: Gregory Barber: NFTs Are Hot. So Is Their Effect on the Earth’s Climate. WIRED, 2021. március 6. (<https://www.wired.com/story/nfts-hot-effect-earth-climate/>); James Ball: How non-fungible tokens became the latest tech speculation bubble. The Guardian, 2021. március 13. (<https://www.theguardian.com/technology/2021/mar/13/how-non-fungible-tokens-became-the-latest-tech-speculation-bubble>); Abby Ohlheiser: Some artists found a lifeline selling NFTs. Others worry it’s a trap. MIT Technology Review, 2021. március 25. (<https://www.technologyreview.com/2021/03/25/1021215/nft-artists-scams-profit-environment-blockchain/>); Scott Reyburn: Art’s NFT Question: Next Frontier in Trading, or a New Form of Tulip? The New York Times, 2021. március 30. (<https://www.nytimes.com/2021/03/30/arts/design/nft-bubble.html>); Rishi Iyengar, Jon Sarlin: NFTs are suddenly everywhere, but they have some big problems. CNN Business, 2021. március 30. (<https://edition.cnn.com/2021/03/30/tech/nft-hacking-theft-environment-concerns/index.html>).

³ Lásd: <https://blog.collinsdictionary.com/language-lovers/get-your-crypto-at-the-ready-nfts-are-big-in-2021/>.

vészet 2021-es Top100-as listájának elsőszámú „szereplőjévé” választotta az NFT-k mögött álló ERC-721-es sztenderdet.⁴

Nehéz lenne egyetlen okot találni az NFT-k ilyen felfutása mögött. Az szinte bizonyos, hogy az NFT-k alapját adó blokklánc-technológia további térnyerése, a COVID-19 globális pandémia és az ennek nyomán – egyesek oldalán – felhalmozódott, befektetésre váró (kripto)pénzeszközök jelenléte mind hatást gyakoroltak az „NFT-láz” felfutására. Matematikai elemzők pedig arra hívták fel a figyelmet, hogy az NFT-k iránti érdeklődés – a 2017 és 2021 között időszakban – egyenes arányban nőtt a kriptovaluták árfolyamának emelkedésével.⁵ Ugyancsak nehéz annak a megítélése, hogy 2022 elején, amikor a jelen tanulmány – hozzávetőlegesen egy év szakmai tapasztalatai alapján – elkészül, mi lesz a jövője az NFT-knek. Vajon ez csak egy lufi, ami hamarosan kipukkad (akár az NFT-khez kapcsolódó gazdasági kihívások,⁶ akár a jelenség környezeti terhelése⁷ okán), vagy maga a digitális megváltó? Egy bizonyos: két évtized után új generációja született a webnek. Az eredeti (1.0-ás) internet és a közösségi médiaszolgáltatásokon nyugvó web 2.0 után megérkezett a web3, az NFT-k által életre hívott – blokkláncalapú, tulajdonalapú helyett elsődlegesen virtuális – ökoszisztéma.⁸

E technológiai, gazdasági és társadalmi fejleményektől bizonyos mértékig teljesen független, hogy az NFT-k milyen kihívások elé állítják a szerzői jogot – ha egyáltalán vannak ilyen kihívások. A jelen tanulmány célja, hogy számba szedje azokat a legfontosabb kérdéseket, amelyekre a szerzői jog iránt érdeklődő jogászoknak (sőt, maguknak a fejlesztőknek is) válaszokat kell találniuk.

A jelen tanulmány a következők szerint épül fel. Az I. fejezet röviden ismerteti az NFT-k – jelen szerzői jogász által felfogott – technikai hátterét és definícióját, valamint rövid történeti ívet vázol fel a jelenség kevesebb, mint egy évtizedes múltjáról. A II. fejezet feladata, hogy a legfontosabb – hangsúlyozottan szelektált – szerzői jogi kihívásokat számba szedje. A tanulmányt mindezek mellett annak hangsúlyozásával fogjuk zárni, hogy az NFT-k üzleti és társadalmi realitásai valószínűsítik a blokklánc-technológia fennmaradását, egyben

⁴ *Nadia Khomami*: Non-fungible tokens take No 1 spot in influential art world power list. The Guardian, 2021. december 1. (<https://www.theguardian.com/technology/2021/dec/01/non-fungible-tokens-take-no-1-spot-in-influential-art-world-power-list>). A teljes listát lásd: <https://artreview.com/power-100?year=2021>.

⁵ *Christian Pinto-Gutiérrez, Sandra Gaitán, Diego Jaramillo, Simón Velasquez*: The NFT Hype: What Draws Attention to Non-Fungible Tokens? Mathematics, 2022, p. 346.

⁶ *Ben Munster*: NFT art bubble? 2017 crypto bust could spell out the future of current boom. The Art Newspaper, 2021. március 31. (<https://www.theartnewspaper.com/2021/03/31/nft-art-bubble-2017-crypto-bust-could-spell-out-the-future-of-current-boom>).

⁷ *Justine Calma*: The climate controversy swirling around NFTs. The Verge, 2021. március 15. (<https://www.theverge.com/2021/3/15/22328203/nft-cryptoart-ethereum-blockchain-climate-change>).

⁸ *Michela Graham*: Everything You Need to Know About Web3. Boardroom. 2022. január 2. (<https://boardroom.tv/what-is-web3-explained/>); *Mark Fenwick, Paulius Jurcys*: The Contested Meaning of Web3 & Why it Matters for (IP) Lawyers. Kluwer Copyright Blog, 2022. január 27. (<http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2022/01/27/the-contested-meaning-of-web3-why-it-matters-for-ip-lawyers/>).

mérhető és komolyan veendő piacot tartanak fenn a szerzői jogilag is releváns tartalmak (művek és kapcsolódó jogi teljesítmények) számára.

A tanulmány egyszerre igyekszik az NFT-keket a magyar és a külföldi szerzői jog fényében értelmezni, habár nehéz lenne tagadni, hogy a legismertebb példák mind nemzetközi környezetből érkeznek majd.

I. RÖVIDEN AZ NFT-KRŐL

Érdemesnek tűnik az elemzést az NFT-kekről egy – bizonyára továbbfejleszhető, de jogi szemüvegen keresztül nézve alkalmazható – definíciójával kezdeni. Eszerint *az NFT-ke valós vagy virtuális tartalmak (dolgozok vagy adatok) olyan blokkláncalapú, nem helyettesíthető digitális reprezentációi (tokenjei), amely strukturált metaadatok révén lehetővé teszik e tokenek és ritkán a mögöttes tartalmak alternatív (kriptovalutákon alapuló) ellenszolgáltatás fejében, közvetítőszolgáltatók nélküli értékesítését.* E definíció főbb elemeit tekintjük át az alábbiakban.

1. Technikai háttér⁹

Az NFT-keket az Ethereum blokklánc keretében kerültek kifejlesztésre közel tíz évvel ezelőtt.¹⁰ Maga a blokklánc egy olyan megosztott adatbázis, amelyen bármely információ tárolható, s ahol egy konszenzusmechanizmus biztosítja a blokkláncra felvitt adatok állandóságát (megváltoztathatatlanágát), megbízhatóságát és az egyes feladatok végrehajtását (például egy jog – de nem szükségképpen tulajdonjog – átruházását).¹¹

Az NFT-keket három legfontosabb technikai jellegzetessége tehát, hogy (1) létük és hitelesítésük blokkláncalapon működik (ennyiben egy családba tartoznak a kriptovalutákkal, például a bitcoinnal vagy épp az Ethereum hálózat saját valutájával, az Etherrel); (2) különböző blokkláncokkal egyaránt kompatibilisek (átjárhatóság); és (3) nem helyettesíthetők (egyediség).

Elsőként tehát a blokkláncból ismert tokenek valamely „értékek digitálisan korlátozott számú egységei, amelyek tulajdonlását és körforgását számítógépes kód határozza meg”.¹² A token lehet pénzeszköztől kezdve, biztosítékon és osztalékon át képzőművészeti alkotás metaadata is. A tokenben foglalt metaadat szükségszerűen tartalmaz egy olyan pontintert,

⁹ A technikai háttér kifejtését lásd részletesen Balázs Bodó, Alexandra Giannopoulou, Péter Mezei, João Pedro Quintais: *The Rise of NFTs: These Aren't the Droids You're Looking For*. *European Intellectual Property Review*, 2022 (megjelenésre elfogadva) (<https://ssrn.com/abstract=4000423>).

¹⁰ Maria-Cruz Valiente, Florian Tschorsch: *Blockchain-based technologies*. *Internet Policy Review*, 2021. 2. sz. (<https://policyreview.info/glossary/blockchain-based-technologies>).

¹¹ Primavera De Filippi, Chris Wray, Giovanni Sileno: *Smart contracts*. *Internet Policy Review*, 2021. 2. sz. (<https://policyreview.info/glossary/smart-contracts>).

¹² Valeria Ferrari: *The regulation of crypto-assets in the EU – investment and payment tokens under the radar*. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2020. 3. sz., p. 325–342.

útvonalat, amely a megjelenített értékhez vagy tartalomhoz (műhöz) irányít akár a fizikai,¹³ akár az online térben. Utóbbi esetben a pointer egy hiperlink formáját ölti.

Másrészt az NFT-k több blokkláncon is alkalmazhatók, melyet az alapul fekvő, az Ethereum keretében kifejlesztett és napjainkban leginkább használt ERC-721-es sztenderd biztosít.¹⁴

Harmadrészt az NFT-k nem helyettesíthető reprezentációk. A bitcoin például helyettesíthető kriptopénzeszköz.¹⁵ Egy bitcoin vagy annak kisebb egységei, a satoshik egy másik, azonos értékű bitcoinnal, satoshival vagy más kriptovalutával is felcserélhetők. Ezzel ellentétben egy NFT nem helyettesíthető (egy Banksy festmény tokenje nem azonos egy NBA TopShot által értékesített LeBron James zsákolással), nem osztható darabokra, következésképp elemeiben sem lehet értékesíteni.

Az NFT-k által megjelenített mögöttes tartalom „bányászattal”, vagyis a kiválasztott információ – ideértve magát a reprezentált tartalmat, a tokenID-t, valamint olyan metaadatokat, mint a tartalom elérési útvonala – ERC-721-es sztenderd szerinti okosszerződés írásával, valamint a „bányász” digitális, egyedi aláírásával történő ellátásával kerülhet rögzítésre a blokkláncon. Ily módon minden egyes tétel egyedinek, ritkának (*scarce*) tekinthető.¹⁶ Az NFT-k ezt követően digitális tranzakciók útján cserélhetnek gazdát, általában közvetítő-szolgáltatók (online piacterek) útján. Valamennyi tranzakciót hiteles módon rögzítik (más szóval ellenőrizhetővé és megmásíthatatlanná teszik) a blokkláncon. Az Ethereum blokklánc használata díjköteles, amelyet „gas”¹⁷ (a benzin angol megfelelője, a rendszer működtetéséhez szükséges energiaforrás) formájában fizet meg az NFT bányásza és valamennyi további értékesítője.

E három technikai jellegzetességből következik egy fontos jogi jellegzetesség: az ERC-721-es sztenderd szerinti értékesítés a leggyakoribb esetben nem a mögöttes tartalom (tulajdon)jogának, hanem csakis a kérdéses tokennek – végső soron autentikált metaadatoknak – az „átruházásával” jár. E kontraktusok nem tekinthetők hagyományos értelemben vett

¹³ Ilyen például a Mattereum. Lásd: <https://mattereum.com/>.

¹⁴ Lásd William Entriken, Dieter Shirley, Jacob Evans, Nastassia Sachs: „EIP-721: Non-Fungible Token Standard,” Ethereum Improvement Proposals, no. 721, January 2018. [online serial] (<https://eips.ethereum.org/EIPS/eip-721>).

¹⁵ Ingolf G. A. Pernice, Brett Scott: Cryptocurrency. Internet Policy Review, 2021. 2. sz. (<https://policyreview.info/glossary/cryptocurrency>). További releváns sztenderdek lehetnek az ERC-20, az ERC-173 és ERC-1155. Lásd: Andres Guadamuz: The treachery of images: non-fungible tokens and copyright. Journal of Intellectual Property Law & Practice, 2021. 12. sz., p. 1369.

¹⁶ Guadamuz: i. m (15), p. 1368–1372. Ez technikailag természetesen nem zárja ki egy adott tartalom/mű több példányban történő bányászatát, ugyanakkor még ez esetben is eltérő NFT születik, eltérő tokenID-vel, biztosítva ezáltal az egyedi értékesítést.

¹⁷ Lásd: <https://ethereum.org/en/developers/docs/gas/>. A díjazás értéke a blokklánc mindenkori forgalmától függ: minél forgalmasabb a hálózat, annál magasabbak a díjak.

adásvételnek. E szerződések tárgya nem dolog, hanem csak egy virtuális, de technológiai eszközökkel kikényszeríthető igény.¹⁸

Természetesen az, hogy az ERC-721 a leggyakrabban alkalmazott sztenderd, nem jelenti egyáltalán azt, hogy ne léteznének olyan NFT-k, amelyek „tulajdonjog-átruházásra” lennének kódolva. Ilyen például az ERC-173-as sztenderd, amely azonban csak az „okos szerződés tulajdonjogának” („ownership of contract”) az átruházását kódolja.¹⁹ Ugyancsak nem kizárt, hogy tokenek kötelező erejű szerződések tárgyai legyenek, ezzel is jogátzállást eredményezve. Az, hogy pontosan milyen jogról beszélünk, már bonyolultabb kérdés, ám bizonyosan nem tulajdonjogról. Tény, hogy e területen gyors változásoknak lehetünk tanúi. Ha némileg más célból is, de a német jogalkotó 2021. júniusi hatállyal oly módon változtatta meg az elektronikus értékpapírokra vonatkozó német törvényt, amely szerint a „kriptoértékpapírokat” a német polgári törvénykönyv szerinti dolog fogalma alá szubszumálta.²⁰ Az ilyen jogszabályi fikciók világos előjelei a változó jogalkotói álláspontoknak is.

2. 2021: az NFT-k éve

Habár az áttörést kétségkívül a 2021-es év jelentette az NFT-k számára, maga a technológia és annak digitális képzőművészetek terén történő használata több évre nyúlik vissza. Az első NFT-nek általában Kevin McCoy „Quantum” című animált grafikáját szokás tartani még 2014-ből. Ezt 2015-ben a Force of Will kártyajáték cserélhető virtuális kártyái, 2016-tól Rare Pepe mémek, 2017-től pedig CryptoPunks avatárok és CryptoKitties cicás animációk követték.²¹

A 2021-es NFT-láz kitörésében kulcsfontosságú pillanat volt, mikor Chris Torres, a Nyan Cat készítője, a cicás animáció tizedik évfordulója alkalmából a Foundation platformon elérvezette az eredeti gif fájlt.²² A 300 ETH (Ether) vételár – akkori áron 590 000 amerikai dollár – kinyitotta Pandora szelencéjét. Ha ugyanis egy olyan animáció, amely vélhetően

¹⁸ *Johanna Gibson*: The thousand-and-second tale of NFTs, as foretold by Edgar Allan Poe. *Queen Mary Journal of Intellectual Property*, 2021. 3. sz., p. 255; *Nils Rauer, Alexander Bibi*: Non-fungible Tokens – Was können sie wirklich? *Zeitschrift für Urheber- und Medienrecht*, 2022. 1. sz., p. 24. Ezzel ellentétes – az értékesítést adásvételnek tartó – véleményt lásd: *Vincent Varet*: „Resale” of dematerialized copies of works of the mind from the perspective of author’s rights. *Revue Internationale du Droit d’Auteur*, 2021. 4. sz., p. 21–23.

¹⁹ *Nick Mudge, Dan Finlay*: EIP-173: Contract Ownership Standard [DRAFT], Ethereum Improvement Proposals, no. 173, June 2018. [online serial] (<https://eips.ethereum.org/EIPS/eip-173>).

²⁰ *Rauer, Bibi*: i. m. (18), p. 24.

²¹ The History of NFTs & How They Got Started. Portion [dátum nélkül] (<https://blog.portion.io/the-history-of-nfts-how-they-got-started/>).

²² *Jakob Castrenakes*: Nyan Cat is being sold as a one-of-a-kind piece of crypto art. *The Verge*, 2021. február 18. (<https://www.theverge.com/2021/2/18/22287956/nyan-cat-crypto-art-foundation-nft-sale-chris-torres>).

milliók számítógépére le lett mentve, egyediként, vagyis technológiai eszközökkel garantált kizárólagos továbbértékesítési jogot biztosítva értékesíthető, akkor bármi tokenizálható.

Beeple korábban említett esete csak csepp a tengerben. 2021-ben olyan példák keringtek a hírekben, mint hogy a Twittert alapító Jack Dorsey 1630 ETH, kb. hárommillió dollár értékben adta el első tweetjét;²³ a mindmáig legdrágább, 3100-as számú CryptoPunk avatar közel 7,6 millió dollárért cserélt gazdát 2021. március 11-én;²⁴ a The New York Times pilotjelleggel tokenizált cikkéért 350 ETH-t, kb. 623 014 dollárt fizettek;²⁵ a Bored Ape Yacht Club sorozat²⁶ unott arcú majmokat ábrázoló avatarjai közül egyesek hatszámjegyű összegbe kerültek;²⁷ a Ross Ulbricht börtönévek alatt készített műveit összefogó „Genesis NFT Collection” kb. hatmillió dollárt hozott.²⁸

A zenei szektorban a Kings of Leon²⁹ vagy épp a Linkin Park zenésze, Mike Shinoda értékesített felvételeket, fizikai hordozókat, de még koncertjegyeket is.³⁰ Magyar példa is hozható, hiszen a Bohemian Betyars NFT-k útján értékesítette dalszövegeinek egy-egy sorát.³¹

Az NFT-k a számítógépes játékok világát is ellepték,³² habár meglepő módon itt fogadta a kezdeményezést a legnagyobb ellenállás.³³

²³ *Kim Lyons*: Jack Dorsey’s first tweet sold as an NFT for an oddly specific \$2,915,835.47. The Verge, 2021. március 22. (<https://www.theverge.com/2021/3/22/22344937/jack-dorsey-nft-sold-first-tweet-ethereum-cryptocurrency-twitter>).

²⁴ Lásd: <https://www.larvalabs.com/cryptopunks/details/3100>. A konkrét png fájl mérete 174 byte.

²⁵ *Kevin Roose*: Why Did Someone Pay \$560,000 for a Picture of My Column? The New York Times, 2021. március 26. (<https://www.nytimes.com/2021/03/26/technology/nft-sale.html>).

²⁶ A „BAYC” üzleti modelljének elemzését lásd: *Edward Lee*: The Bored Ape Business Model: Decentralized Collaboration Via Blockchain and NFTs (kézirat), 2021 (<https://ssrn.com/abstract=3963881>).

²⁷ *Ambrose Leung*: Steph Curry Just Bought a Bored Ape Yacht Club NFT for \$180,000 USD Worth of ETH. Hype Art, 2021. augusztus 30. (<https://hypebeast.com/2021/8/stephen-curry-bored-ape-yacht-club-nft-55-ethereum-purchase>); *Ambrose Leung*: Future Just Dropped \$200,000 USD on Bored Ape Yacht Club NFT #4672. Hype Art, 2021. november 28. (<https://hypebeast.com/2021/11/future-bored-ape-yacht-club-nft-200k-usd-49-eth-purchase>).

²⁸ *Sean Dickens*: Ross Ulbricht’s Genesis NFT ‘Perspective’ sells for \$6.2m at auction. Yahoo! Finance, 2021. december 9. (<https://finance.yahoo.com/news/ross-ulbricht-genesis-nft-perspective-112013168.html>).

²⁹ *Matthew Followill*: Kings of Leon Will Be the First Band to Release an Album as an NFT. Rolling Stone, 2021. március 3. (<https://www.rollingstone.com/pro/news/kings-of-leon-when-you-see-yourself-album-nft-crypto-1135192/>).

³⁰ További zenepiaci példákat lásd: *Tatiana Cirizano*: Tracking Music’s NFT Gold Rush: A Timeline of Recent, Record-Breaking Sales. Billboard Pro, 2021. március 5. (<https://www.billboard.com/pro/nft-music-gold-rush-sales-timeline-grimes-3lau/>).

³¹ *Balla István*: Ma már nem visznek el az ÁVO-sok, de azért nem arra számítottak a rendszerváltók, ami most van – Bohemian Betyars lemezipremier. hvg.hu, 2021. október 21. (https://hvg.hu/kultura/20211021_Bohemian_Betyars).

³² *Justin Birnbaum*: Why Video Game Makers See Huge Potential In Blockchain–And Why Problems Loom For Their New NFTs. Forbes, 2022. január 6. (<https://www.forbes.com/sites/justinbirnbaum/2022/01/06/why-video-game-makers-see-huge-potential-in-blockchain-and-why-problems-loom-for-their-new-nfts/?sh=1068392e43d7>).

³³ *Chris Stead*: Interview: Ubisoft responds to angry NFT Digits and Quartz reaction. Finder, 2022. január 27. (<https://www.finder.com.au/ubisoft-interview-nfts>).

A sportolói kártyák világában otthonosan mozgó szövetségek ugyancsak gyorsan lecsaptak a kínálkozó lehetőségre. A spanyol futball-liga (La Liga) a Soraréval közös szolgáltatás³⁴ vagy épp az NBA TopShots³⁵ keretében bárki vásárolhat egy szívéhez közel álló vagy ikonikus labdarúgó- vagy kosárlabda-jelenetet.

Talán mindennél nagyobb felhajtást a gyűjthető tételek (*collectibles*) kaptak az NFT-k piacán 2021-ben. A Pepe a béka mém mintájára készült (zöldfejű) avatárok (Homer Simpson-tól Satoshi Nakamotoig), az alig néhány pixelből álló, 10 000 darabos CryptoPunks, a Bored Ape Yacht Club, a Koala Intelligence Agency vagy aktív politikusok arcának sorozatai pedig csak példák a kifogyhatatlan külföldi vagy magyar példákra.

Sőt, e gyűjtőszemély olyan extrém ajánlatokig terjed, mint a „Vessel” projekt, amely egy kiszuperált hajó fizikai szétbontásával, majd a darabok digitalizált másolatainak blokk-láncre vitelével igyekezett meglovagolni az NFT-lázat,³⁶ vécepapírokon rögzített művészeti alkotások értékesítése;³⁷ vagy épp egy tízezer darabra vágott Banksy festmény darabjainak eladása.³⁸

Az NFT-k azonban nem csak a modern művészeti alkotások értékesítésére alkalmasak. Ha mértékét és értékét tekintve el is maradnak az unatkozó majmoktól és kriptocicáktól, ám a világ számos múzeuma, galériája és archívuma tett lépéseket az iránt, hogy a repertoárjukba tartozó művekhez másoknak is hozzáférést biztosítsanak.³⁹ (Igaz, némely esetben nem kevés etikai aggályt felvetve ezzel.)

Gazdasági szempontból nézve egyértelmű, hogy nem alaptalanul lett 2021 az NFT éve. Iparági jelentések szerint 2021-ben 28 milliárd dollár értékben fektettek NFT-kbe és NFT start-upokba.⁴⁰ Egyes becslések szerint 2025-re ez az érték a 80 milliárd dollárt is elérheti.⁴¹

³⁴ Henry Flynn: As Wealthy Collectors Amass Top Tokens, the Future of Soccer NFTs May Belong With Fans. Forbes, 2021. június 30. (<https://www.forbes.com/sites/henryflynn/2021/06/30/spanish-soccer-nfts-for-all-say-2-platforms-as-wealthy-collectors-take-top-tokens/?sh=564970aa5674>).

³⁵ Lásd: <https://nbatopshot.com/>.

³⁶ Hakim Bishara: Hudson Yards Vessel to Be Dismantled and Sold as NFT. Hyperallergic, 2021. április 1. (<https://hyperallergic.com/632718/hudson-yards-vessel-to-be-dismantled-april-1/>).

³⁷ Robert Williams: Charmin jumps on NFT trend with toilet paper artwork auction. Marketingdive, 2021. március 18. (<https://www.marketingdive.com/news/charmin-jumps-on-nft-trend-with-toilet-paper-artwork-auction/596903/>).

³⁸ Robin Pogrebin: Cutting a Banksy Into 10,000 (Digital) Pieces. The New York Times, 2021. december 1. (<https://www.nytimes.com/2021/12/01/arts/design/banksy-nft-loic-gouzer-particle.html>).

³⁹ Simon Willis: Crypto millionaires' love of NFTs is a boon for the aging art market – but galleries might miss out. Fortune, 2021. április 14. (<https://fortune.com/2021/04/14/nft-non-fungible-token-art-crypto-art-market-galleries-auction-houses/>); Binance NFT Marketplace to Feature Tokenized Art, Including Leonardo da Vinci, from The State Hermitage Museum. Binance Blog, 2021. július 26. (<https://www.binance.com/en/blog/421499824684902408/nft/binance-nft-marketplace-to-feature-tokenized-art-including-leonardo-da-vinci-from-the-state-hermitage-museum>).

⁴⁰ Mike Isaac: OpenSea valued at \$13.3 billion in new round of venture funding. The New York Times, 2022. január 4. (<https://www.nytimes.com/2022/01/04/business/opensea-13-billion-valuation-venture-funding.html>).

⁴¹ The market for non-fungible tokens is evolving, The Economist, 2021. október 30. (<https://www.economist.com/finance-and-economics/2021/10/30/the-market-for-non-fungible-tokens-is-evolving>).

Kicsit a jelennél maradva: 2022 januárjában az egyik piacvezető platform, az OpenSea értéke elérte a 13,3 milliárd amerikai dollárt.⁴² Csak ugyanitt napi átlagban 200 millió dollárt meghaladó összegben kötöttek ügyleteket az NFT-k iránt érdeklődők.⁴³ A sor pedig folytatható lenne a végtelenségig.

II. SZERZŐI JOGI BIZONYOSSÁGOK (ÉS NÉHÁNY BIZONYTALANSÁG)

Az NFT-k szerzői jogi vonatkozásait illetően számos kérdésben világos válaszok állnak a rendelkezésünkre, melyek azonban – számottevő joggyakorlat híján – egyelőre a hatályos jog és az irányadó uniós joggyakorlat értelmezése révén adhatók meg. Az alábbiakban áttekintjük a védelem tárgyára, a személyhez fűződő jogokra (különös tekintettel a copyfraud realitására), valamint a felhasználásra/vagyoni jogokra (különös tekintettel a hozzáférhetővé tételre, a jogszerzésre és a platformok potenciális felelősségére) vonatkozó részkérdéseket. Ehelyütt nem mélyedünk el a szabad felhasználások, a közös jogkezelés, a műnyilvántartás, a joghatóság vagy a digitális örökségmegőrzés (és általában véve a szabad felhasználások) ugyancsak izgalmas kihívásaiban. (Ahogy nem mélyedünk el a szellemi tulajdon-védelem más területein sem, pedig az NFT-k potenciális kihívást jelenthetnek például a védjegy- vagy a formatervezésiminta-oltalom területén.)

1. A jogvédelem tárgya: digitális művek és kapcsolódó jogi teljesítmények

A korábbiakban kifejtésre került, hogy egy NFT alapvetően inkább adathalmazként, semmint alkotásként írható körül. Az NFT csupán eszköz, út vagy – szerzői jogilag legegységtelműbben – eljárás az információk közléséhez. Egy ilyen token vitán kívül kizárható a szerzői jogi védelem köréből. Ugyanakkor egy NFT mindig egy mögöttes (fizikai vagy digitális) tartalomról való rendelkezés céljából jön létre. E mögöttes tartalom szinte bizonyosan tárgya lehet a szerzői és/vagy a kapcsolódó jogi védelemnek. Nem csupán az Európai Unió Bíróságának joggyakorlata (az *Infopaq*-tól⁴⁴ a *Brompton Bicycle*-ügyig⁴⁵), de a magyar egyéni, eredeti jelleg⁴⁶ követelménye is alacsony küszöbnek tekinthető. Még a *pixeles (kis felbontású) avatárok is szabad és kreatív döntések alapján kerülhetnek megalkotásra.*

⁴² I. m. (41).

⁴³ *Jonathan Ponciano: NFTs Shatter Monthly Trading Record With \$4 Billion in Sales – Here's Why They're Still Booming Despite the Crypto Crash.* Forbes, 2022. január 20. (<https://www.forbes.com/sites/jonathanponciano/2022/01/20/nfts-shatter-monthly-trading-record-with-4-billion-in-sales-heres-why-theyre-still-booming-despite-the-crypto-crash/?sh=4fd3f637910>). Egész 2021-re vetítve pedig a napi átlag elérte a 38 millió dollárt. Lásd: *Pinto-Gutiérrez, Gaitán, Jaramillo, Velasquez*: i. m. (5), p. 335.

⁴⁴ C-5/08. sz. ügy – *Infopaq International A/S* kontra *Danske Dagblades Forening*, 2009. július 16., ECLI:EU:C:2009:465.

⁴⁵ C-833/18. sz. ügy – *SI and Brompton Bicycle Ltd* kontra *Chedech / Get2Get*, 2020. június 11., ECLI:EU:C:2020:461.

⁴⁶ Szjt. 1. § (3) bekezdés.

Azt ugyanakkor nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy épp a tokenizált avatárok piacán figyelhető meg széles körben a mesterséges intelligencia által támogatott tartalomfejlesztés. Így például a CryptoPunks és a Bored Ape Yacht Club sorozatot random módon válogatott jellemzők mentén algoritmusok generálják.⁴⁷ Ilyen esetben hiányzik az ok-okozati összefüggés az alkalmazás emberi programozása és a szoftver által generált output között. Ezen összefüggés hiányában pedig – a jelenleg irányadó szerzői jogi keretek között – nem beszélhetünk se szerzőségről, se egyéni, eredeti outputokról.⁴⁸ Ez természetesen nem zárja ki, hogy az ilyen és hasonló avatárokkal kereskedni lehessen. Ahogy a DogVinci művésznőre hallgató kutya által festett festmények alapján legyártott nyakkendők megvásárolhatók online,⁴⁹ úgy egy automatizált módon előállított png fájl is tokenizálható.

A kapcsolódó jogi teljesítmények többségénél (az előadóművészi teljesítmények személyes jellegétől itt eltekintve⁵⁰) ugyanakkor az egyéni, eredeti jelleg nem feltétele a jogvédelem fennállásának. Ezek a mögöttes tartalmak gond nélkül a hatályos szabályozás alá tartoznak.

2. Személyhez fűződő jogok

Mivel a személyhez fűződő jogokat az Európai Unió szerzői joga nem harmonizálta, így a jelen tanulmány a magyar szabályok fényében igyekszik elemezni a felmerülő kihívásokat.

A személyhez fűződő jogok alkalmazhatósága semmilyen szempontból nem tűnik korlátozhatónak az NFT-ekkel való kereskedelem területén. Egyrészt, amennyiben a mögöttes tartalom mű vagy előadóművészi teljesítmény, úgy e tartalom vonatkozásában a személyhez fűződő jogok megilletik az alkotót/előadót. Sőt, mivel a szerzők és előadók személyhez fűződő joga elidegeníthetetlen, és arról lemondani sem lehet, e jogok érvényesítése a magyar jog alapján még akkor is lehetséges, ha a tokent eredetileg külföldön értékesítették.

A mindennapokban a személyhez fűződő jogok érvényesülése általában akadálymentes. Az NFT-platformok belső logikájából következik, hogy a metaadatok részeként megadásra kerül az alkotó neve, amely minden további értékesítés során világosan látható marad az adott platformon. A konkrét tokent főszabály szerint annak alkotója teszi elérhetővé, és a blokklánc megváltoztathatatlanságából következik, hogy az eredeti alkotói név, sőt maga a tartalom sem módosítható a későbbi vevők által. Sőt, a blokkláncok közötti átjárhatóság

⁴⁷ *nftjedi*: NFT Factories: How randomly generated NFTs, 10,000 per collection, have taken over crypto art. nou nft, 2021. szeptember 6. (<https://nounci.com/2021/09/06/nft-factories-how-randomly-generated-nfts-10000-per-collection-have-taken-over-crypto-art/>).

⁴⁸ Vö. Péter Mezei: From Leonardo to the Next Rembrandt – The Need for AI-Pessimism in the Age of Algorithms. UFITA – Archiv für Medienrecht und Medienwissenschaft, 2020. 2. sz., p. 405–410; P. Bernt Hugenholz, João Pedro Quintais: Copyright and Artificial Creation: Does EU Copyright Law Protect AI-Assisted Output? IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2021. 9. sz., p. 1193–1200.

⁴⁹ Lásd: <https://www.dogvinci.com/>.

⁵⁰ Békés Gergely: Az előadóművész. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 16. (126.) évf. 3. sz., 2021. június, p. 20–24.

okán más oldalakon keresztül történő értékesítés esetén is feltüntethetőnek kell maradnia a jogosult nevének.

Mégis számos olyan magatartás ismert, amelyek potenciális személyhez fűződő jogsértéshez vezethetnek. Egyrészt mivel a szerzői jogok technológiaisemlegesek, így semmi jelentősége annak, hogy egy mű engedély nélküli első nyilvánosságra hozatala offline vagy online környezetben történik. Így ha bárki a szerző engedélye nélkül bányászik egy addig sosem közölt tartalmat, úgy a jogsértés igazoltnak tekinthető. A névfeltüntetés jogának megsértése akadálytalanul elképzelhető az angolul „copyfraud” néven jelölt magatartások esetén.⁵¹ E kifejezés a nem jogosult által bányászott, és így megtévesztő módon értékesített tokenek esetére vonatkozik. A magyar jog alapján bizonyosan megsértette volna a névfeltüntetés jogát Ben Moore azzal, ahogy a Csillagok háborúja franchise ismert rohamosztagos sisakokra festett alkotások digitalizált képeit az azokat megalkotó személyek engedélye és nevük feltüntetése nélkül értékesítette.⁵² Hasonlóképp elképzelhető, hogy az NFT mögötti tartalom az eredeti mű integritását sértő módosításokkal kerül felhasználásra.

A copyfraud további eseteit jelentheti, ha a tokent olyan személy bányássza, aki „csak” fizikai tulajdonosa valamely műpéldánynak, de annak szerzői jogaival nem vagy csak részben rendelkezik;⁵³ aki még csak nem is tulajdonosa az alapul fekvő műnek; aki csak licencre vevője egy műnek; esetleg a tokenizált mű a közkinccs⁵⁴ vagy egy múzeum repertoárjának része.⁵⁵

⁵¹ *Andres Guadamuz*: Copyfraud and copyright infringement in NFTs. TechnoLlama, 2021. március 14. (<https://www.technollama.co.uk/copyfraud-and-copyright-infringement-in-nfts>).

⁵² *Riah Pryor*: ‘May the image rights be with you’: Artists claim Art Wars sold NFTs linked to their designs for Stormtrooper helmets without their permission. The Art Newspaper, 2021. november 23. (<https://www.theartnewspaper.com/2021/11/23/artists-claim-art-wars-sold-nfts-linked-to-their-art-for-millions-allegedly-without-their-permission>). Hasonló – ám ugyancsak nem a magyar jogból érkező – példaként lásd: *Avi Asher-Schapiro*: Booming NFT art market plagued by ‘mind-blowing’ fraud. Thomson Reuters Foundation News, 2022. január 18. (<http://news.trust.org/item/20220118122426-mv9tu/>). Vö.: *Rauer, Bibi*: i. m. (18), p. 27–28.

⁵³ Ilyen potenciális jogeset lehet az, hogy a Jay-Z Reasonable Doubt című albumának szerzői jogait birtokló Roc-A-Fella kiadó kisebbségi tulajdonosa egyoldalúan tokenizálta az albumot. Maga a kiadó azonnal ideiglenes intézkedést kezdeményezett az értékesítés leállítására (ami meg is történt), a potenciális károkozás kapcsán pedig jelenleg is folyamatban van a kiadó és a kisebbségi tulajdonos közötti per. Lásd: *Guadamuz*: i. m. (15), p. 1377–1378.

⁵⁴ *Pınar Çağlayan Aksoy, Zehra Özkan Üner*: NFTs and copyright: challenges and opportunities. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2021. 10. sz., p. 1123–1124; *Andres Guadamuz*: The interface between NFTs and the public domain. TechnoLlama, 2021. december 21. (<https://www.technollama.co.uk/the-interface-between-nfts-and-the-public-domain>);

⁵⁵ *Jim Richardson*: NFT „Art Heist” sees famous artworks sold online. *Museum Next*, 2021. március 13. (<https://www.museumnext.com/article/nft-art-heist-museums/>).

Saját esetet képezhetnek azok a jogviták, ahol a tokent bányászó személy mögöttes tartalomra vonatkozó jogosultságának a fennállását (vagyis a jóhiszemű tokenizálást) kérdőjelezi meg. Erre szolgálhat kiváló példaként az ugyancsak az Egyesült Államokból eredő *Miramax v. Tarantino*-jogvita. Itt a filmelőállító azért perelte be a filmíró-rendező Tarantinót, mert az a *Ponyvaregény* című filmklasszikusból kimaradt forgatókönyvi részleteit szerette volna NFT-ként értékesíteni. A Miramax állítása szerint a forgatókönyvre vonatkozó jogokat megszerezték Tarantinótól, aki természetesen határozottan ezzel ellentétes véleményen van. A jelenleg is futó jogvitában a Miramax a keresését a szerzői jogok megsértése mellett szerződésszegésre, végjegybitorlásra és tisztességtelen piaci magatartásra is alapozta.⁵⁶

3. Felhasználás / vagyoni jogok

Az előzőek után jóval alaposabb kifejtést igényelnek a vagyoni jogok az NFT-k vonatkozásában. E résznek a logikai menete a következő: elsőként megvizsgálásra kerülnek az eredeti jogosult jogai; majd a harmadik személyek általi jogszerzés; végül bemutatásra kerül a platformok szerepe és potenciális felelőssége a jogsértő felhasználásokért.

3.1. Hozzáférhetővé tétel: igen; terjesztés, jogkimerülés és követőjog: nem

Habár elképzelhető, hogy egy token magát a kérdéses alkotást tartalmazza, ám ennek a fájl méretével hatványozottan növekvő költségek okán csekély az előfordulása a mindennapokban. Hagyományosan a token metaadatai tartalmazzák azt a pointert, ami elirányítja az érdeklődőt a mögöttes tartalom tároló szerverre. Ez a pointer általában véve linkként, jogi értelemben pedig a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételként értelmezhető. E jog – amely nemzetközi és európai uniós háttérrel rendelkezik – lefedi az on-demand, online felhasználásokat, és egyrészt nem feltételezi a tényleges letöltést, másrészt nem képezi jogkimerülés tárgyát. Azt pedig mind az Európai Bíróság joggyakorlata (a *Svensson-ügy*)⁵⁷

⁵⁶ Miramax, LLC, v. Quentin Tarantino, et al., Case 2:21-cv-08979 (<https://www.bloomberglaw.com/public/desktop/document/MiramaxLLCvTarantinoetalDocketNo221cv08979CDCalNov162021CourtDock?1643625036>). A jogvitát illetően lásd: *Kal Raustiala, Chris Sprigman*: Guest Column: Tarantino vs. Miramax – Behind the NFT ‘Pulp Fiction’ Case, and Who Holds the Advantage. *The Hollywood Reporter*, 2021. november 24. (<https://www.hollywoodreporter.com/business/digital/tarantino-miramax-pulp-fiction-nft-1235052378/>).

⁵⁷ C-466/12. sz. ügy – Nils Svensson és társai kontra Retriever Sverige AB, 2014. február 13., ECLI:EU:C:2014:76.

a *VG Bild-Kunst-ügyig*⁵⁸), mind a jogirodalom⁵⁹ megerősíti, hogy a hiperlink elérhetővé tétele beilleszthető a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel jogába.⁶⁰

Amennyiben az NFT-k online elérhetővé tételét az Szjt. 26. § (8) bekezdése szerinti felhasználásként azonosítjuk, úgy azt nem tekinthetjük a mögöttes tartalom terjesztésének az Szjt. 23. §-a szerint. Ezzel párhuzamosan az is kizárható, hogy az NFT-k értékesítése a terjesztés jogának kimerüléséhez vezetne. Ez már csak azért is helyes álláspont, mert az Európai Bíróság a *Tom Kabinet-ügyben*⁶¹ elvetette a digitális jogkimerülés koncepcióját az Infosoc-irányelv hatálya alá tartozó műtípusok esetében.

Ugyancsak izgalmas kérdés, hogy alkalmazható-e az NFT-k továbbértékesítése esetén a nemzetközi és európai uniós jogi háttérrel rendelkező követőjog.⁶² E jogintézmény alapján egyes művek alkotóinak elidegeníthetetlen joga, melyet átruházni és arról lemondani sem lehet, hogy a művek bizonyos feltételek mellett történő továbbértékesítése esetén díjazásban részesüljenek. Ilyen feltétel, hogy a továbbértékesítésre műkereskedő közreműködésével, az eredeti értékesítés óta számított három év elteltével kerül sor, és a másodlagos értékesítéskor a vételár – Magyarországon – meghaladja az 5000 forintot. A követőjog relevanciája e téren messze nem elhanyagolható. Barabási Albert-László és csapata a New York Timesban megjelent cikkükben hívták fel ugyanis a figyelmet arra, hogy az általuk vizsgált Superrare oldalon a továbbértékesítések 2020 márciusában az összes tranzakciónak még csak 9 százalékát tették ki, ám 2021 márciusában már 36 százalékát.⁶³

⁵⁸ C-392/19. sz. ügy – VG Bild-Kunst kontra Stiftung Preußischer Kulturbesitz, 2021. március 9., ECLI:EU:C:2021:181.

⁵⁹ Mezei Péter: A linkelés szerzői jogi vonatkozásai – négyzögletes dugó a hatszögletű lyukba? Infokommunikáció és Jog, 2015. március (61. sz.), p. 30–39; João Pedro Quintais: Untangling the Hyperlinking Web: In Search of the Online Right of Communication to the Public. Journal of World Intellectual Property, 2018/5–6. sz., p. 385–420; Eleonora Rosati: When Does a Communication to the Public Under EU Copyright Law Need to Be to a „New Public”? European Law Review, 2020. 6. sz., p. 802–823; Giancarlo Frosio: It’s All Linked: How Communication to the Public Affects Internet Architecture, Computer Law & Security Review, 2020, #105410.

⁶⁰ Ezzel ellentétes véleményt lásd: Guadamuz: i. m. (15), p. 1381. Természetesen mindaddig azonban, amíg az NFT-t a mögöttes tartalom jogosultja értékesíti, nem beszélhetünk jogsértésről

⁶¹ C-263/18. sz. ügy – Nederlands Uitgeversverbond és Groep Algemene Uitgevers kontra Tom Kabinet Internet BV és Others, 2019. december 19., ECLI:EU:C:2019:1111. A jogeset elemzését lásd: Péter Mezei: The Doctrine of Exhaustion in Limbo – Critical Remarks on the CJEU’s Tom Kabinet Ruling, Zeszyt Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego – Prace z Prawa Własności Intelektualnej (Jagiellonian University Intellectual Property Law Review), 2020. 2. sz., p. 130–153; Shubha Ghosh, Péter Mezei: Elusive Quest for Digital Exhaustion in US and EU: The CJEU’s Tom Kabinet Ruling as Milestone or Millstone for Legal Evolution? Hungarian Yearbook of International Law and European Law, 2020, p. 249–275.

⁶² Szjt. 70. §.

⁶³ Albert-László Barabási: The Art Market Often Works in Secret. Here’s a Look Inside. The New York Times, 2021. május 7. (<https://www.nytimes.com/2021/05/07/opinion/nft-art-market.html>).

Mivel azonban a követőjog *per definitionem* a fizikai hordozón történő értékesítésekre vonatkozik, úgy az legfeljebb azokban az esetekben lehet releváns, amikor az NFT értékesítése párhuzamosan valamilyen dolog tulajdonjogának az átruházásával is jár.⁶⁴

Habár a követőjog törvényi szabályai nem érvényesíthetők az NFT-k világában, a platformok meghatározó része kódalapú díjazást rögzít a tokenek továbbértékesítése esetén. Egészen pontosan a platformok a token bányászata során lehetőségként kínálják fel, hogy a jogosult díjazásra formálhasson igényt. Így az OpenSea oldalán a saját piacterüket kialakítók beállíthatják, hogy hány százalékos „követődíjat” kívánnak biztosítani az eredeti előadónak valamennyi tranzakció után.⁶⁵ Az iparági gyakorlat a 10 százalékos részesedést preferálja.⁶⁶ Ez az arány pedig legalább öt szempontból is több bevételt eredményezhet a továbbértékesített tokenek esetén. Egyrészt nem feltételezi, hogy az eredeti értékesítés óta három év teljen el; másrészt nincs vételárminimum, ami felett járna a díjazás; harmadrészt lényegesen meghaladja a lépcsőzetesen meghatározott követőjogi díjat (Magyarországon a részesedés a továbbértékesítési ár függvényében 0,25 és 4 százalék között mozog); negyedrészt nincs felső határa (Magyarországon a felső határ 12 500 euró); végül bármely alkotót megillettet ez a digitális díjazás (nem kizárólag a jogszabály által meghatározott műtípusok alkotóit).⁶⁷

3.2. Jogszerzés

Összhangban az előzőekben kifejtettekkel, úgy tűnik, hogy egy NFT értékesítése legfeljebb „kvázi tulajdonjogot” biztosíthat a tokenizált művel kapcsolatos metaadatokra nézve. Amíg az okosszerződés nem tartalmaz az irányadó (például a magyar) magánjog alapján érvényes rendelkezést a mögöttes műpéldány tulajdonjogának átruházására, vagy az ilyen rendelkezést nélkülöző tranzakció nem értelmezhető a nemzeti magánjog alapján adásvételnek, addig az NFT megszerzője csupán a metaadatok feletti bizonyos jogokat szerez. E jogok felhasználási jogokként is csak annyiban tekinthetők, amennyiben a szerződés ezt kifejezetten és érvényesen rögzíti. A mindennapokban se a tulajdonátruházás, se a licencia nem

⁶⁴ A követőjogi relevanciákról lásd különösen: *Ioanna Lapatoura*: Creative digital assets as NFTs: a new means for giving artists their power back? *Entertainment Law Review*, 2021. 6. sz., p. 172; *Guadamuz*: i. m. (15), p. 1376–1377.

⁶⁵ Lásd <https://docs.opensea.io/docs/frequently-asked-questions>. Valamint lásd a releváns EIP szabványt: *Zach Burks, James Morgan, Blaine Malone, James Seibel*: „EIP-2981: NFT Royalty Standard,” *Ethereum Improvement Proposals*, no. 2981, September 2020. [Online serial]. (<https://eips.ethereum.org/EIPS/eip-2981>). Vö.: *Aksoy, Üner*: i. m. (54), p. 1125–1126.

⁶⁶ *Marie Fazio*: The World Knows Her as ‘Disaster Girl.’ She Just Made \$500,000 Off the Meme. *The New York Times*, 2021. április 29. (<https://www.nytimes.com/2021/04/29/arts/disaster-girl-meme-nft.html>); *Foundation.app* – Get invited to one of the largest NFT marketplaces in the world. *Fortune*, 2021. szeptember 1. (<https://www.fortune.my/foundation-app-get-invited-to-one-of-the-largest-nft-marketplaces-in-the-world.htm>).

⁶⁷ Az NFT-k és a követőjog átfedésének hazai vonatkozású elemzését is lásd: *Tomasovszky Edit*: A követőjog alapproblémái és szabályozási kérdései. PhD-értekezés, Debreceni Tudományegyetem, Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2021, p. 166–1168.

jellemző az NFT-k piacán.⁶⁸ Ez természetesen független attól a kérdéstől, hogy maga az okosszerződés érvényes és kikényszeríthető-e.⁶⁹

Mindezekből legalább három szerzői jogi következtetés vonható le. Először is a mögöttes mű tulajdon- és vagy szerzői jogai a bányásznál maradnak. Azok felett akár az offline világban, akár „hagyományos” felhasználás keretében szabadon rendelkezhet. Így attól, hogy valaki tokenizál egy vászonra vitt alkotást, amely NFT „éli a maga világát” a web3 keretében, addig maga a festmény szabadon értékesíthető. Másrészt a tokenizált tartalom – a szerzői jogok jelenleg ismert korlátai és kivételei keretében – szabadon linkelhető (akár a Twitteren beágyazott gondolat formájában), vagy épp magáncélú másolat tárgya lehet. Harmadrészt pedig e kettő ötvözeteként a jogosult valamennyi olyan magatartással szemben felléphet, amely túllép akár a szabad felhasználások keretein, akár az NFT által biztosított lehetőségeken.

3.3. A platformok felelőssége

A továbbiakban érdemes végiggondolni azt is, hogy az NFT-k értékesítését végző közreműködőkre nézve milyen jogi szabályok tűnnek alkalmazhatónak.⁷⁰ Mivel az alapul fekvő felhasználást nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételként azonosítottuk, logikusan következik, hogy két jogszabályhely alkalmazása lehet realitás. Ezek egyike a legújabb uniós szerzői jogi reform keretében bevezetett, tartalommegosztó szolgáltatásokra vonatkozó speciális jogi szabályozás. A CDSM-irányelv 17. cikke nyomán a magyar jogba 2021. június 1-ével átültetett szabályozás lényege, hogy az elektronikus kereskedelmi jogunk szerinti tárhelyszolgáltató, „amelynek fő vagy egyik fő célja a szolgáltatás igénybe vevője által feltöltött, jelentős mennyiségű, szerzői jogi védelem alatt álló mű vagy szomszédos jogi teljesítmény

- a) tárolása,
- b) nyilvánossághoz közvetítése, ideértve a nyilvánosság számára lehívásra hozzáférhetővé tételét is, és
- c) üzletszerű összerendezése, és népszerűsítése,⁷¹ közvetlen szerzői jogi felelősséggel tartozik a végfelhasználók által elhelyezett tartalmakkal megvalósított jogsértésekért.⁷²

⁶⁸ Bodó, Giannapoulou, Mezei, Quintais: i. m. (9), p. 8–15. Igaz, hogy ismert olyan példa is, például a Bluebox (lásd: <https://xd.adobe.com/view/9aff754b-c04a-4b3c-9f23-a2204eafeb5f-cfac/?fullscreen>), amely kifejezetten átruházásként írja le a rendszere lényegét. E megoldás jogi érvényessége és kikényszeríthetősége azonban erősen kérdéses.

⁶⁹ Az okosszerződések érvényességével és kikényszeríthetőségével kapcsolatban lásd: *Labancz Andrea*: Innováció a szerződéses jogban: smart contract. In: *Gellén Klára* (szerk.): *Gazdasági tendenciák és jogi kihívások* a 21. században, Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2018, p. 151–162; *Stefán Ibolya*: Az okos szerződések létrejöttének és érvénytelenségének kérdései. *Miskolci Jogi Szemle*, 16. évf., 2021. 3. sz, p. 298–312.

⁷⁰ Érdemes még egyszer hangsúlyozni, hogy az NFT-k értékesítése nem feltételezi közvetítők igénybevétele a blokklánc decentralizált jellegéből kifolyólag. A mindennapokban azonban – a tartalmak láthatósága okán – szinte kizárólag online piactereken keresztül történik az NFT-k értékesítése.

⁷¹ Sztj. 57/A. §.

⁷² Sztj. 57/B. §.

Egy NFT-platform minden szempontból beilleszthető a tartalommegosztó szolgáltató fogalmába. Szerzői jogi felelőssége e rendszer szerint mégsem valószínű, hogy megállapítható lenne. A CDSM-irányelv ugyanis egyes nevesített szolgáltatókat kifejezetten kizárt a tartalommegosztó szolgáltatók fogalmi keretrendszeréből. E helyütt legalább két esetkörnek lehet jelentősége. Egyrészt – bár nem tipikusan, de elképzelhető, hogy – egy NFT-platform beilleszthető lehet a „nyílt forráskódú számítógépi programok fejlesztésével és megosztásával foglalkozó platformok” közé.⁷³ Ennél is fontosabb lehet az „online piactér” kategóriája. Habár az Európai Bizottság semmilyen érdemi fogódzót nem adott e kategóriák értelmezéséhez,⁷⁴ mégis valószínűsíthető, hogy egy NFT-ket forgalmazó felület – ahogy az eBay a fizikai tartalmak elektronikus kereskedelmi szolgáltatójaként⁷⁵ – ilyen piactérként azonosítható.

Ebben az esetben azonban az NFT-platformok magatartása az Infosoc-irányelv és az elektronikus kereskedelmi irányelv által megteremtett uniós jogszabályi környezetben értelmezendő. Elsőként felmerül a kérdés, hogy a platformok végeznek-e tényleges felhasználást a szolgáltatásuk nyújtásakor. E téren irányadónak tűnik az Európai Bíróság nemrégiben meghozott *YouTube- és Cynado*-döntése.⁷⁶ Ebben az egyesített ügyben az uniós fórumnak egy online videómegosztó (YouTube) és egy cyberlocker⁷⁷ (Uploaded) közvetlen szerzői jogi felelősségét kellett megvizsgálnia. Az Európai Bíróság pedig úgy találta, „[e] tekintetben releváns körülménynek minősül többek között az a tény, hogy az ilyen üzemeltető, noha tudja vagy tudnia kellene, hogy általában véve a platformján keresztül annak felhasználói védelem alatt álló tartalmakat tesznek jogellenesen hozzáférhetővé a nyilvánosság számára, nem hajtja végre azon megfelelő műszaki intézkedéseket, amelyek egy szokásos gondossággal eljáró gazdasági szereplőtől ebben a helyzetben elvárhatók annak érdekében, hogy hitelesen és hatékonyan lépjen fel a szerzői jogok e platformon való megsértése ellen, és az a tény, hogy ezen üzemeltető részt vesz a jogellenesen nyilvánossághoz közvetített védelem alatt álló tartalmak kiválasztásában, a platformján kifejezetten ilyen tartalmak

⁷³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról, (62) preambulumbekzdés.

⁷⁴ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló (EU) 2019/790 irányelv 17. cikkével kapcsolatos iránymutatás Brüsszel, 2021.6.4., COM(2021) 288 final.

⁷⁵ Az már csak „hab a tortán”, hogy az eBay is belépett a kriptopiacra. Lásd: *Akanksha Rana*: eBay taps into NFT frenzy, allows sale on platform. Reuters, 2021. május 11. (<https://www.reuters.com/business/retail-consumer/ebay-taps-into-nft-frenzy-allows-sale-platform-2021-05-11/>).

⁷⁶ C-682/18 és C-683/18. sz. egyesített ügyek – Frank Peterson és Elsevier Inc. kontra Google LLC és társai, 2021. június 22., ECLI:EU:C:2021:503.

⁷⁷ Az ilyen tárhelyszolgáltatók szerzői jogi felelősségét illetően lásd különösen: *Mezei Péter, Németh László*: A Direct Download Link (DDL) szolgáltatás szerzői jogi megítélése, *Infokommunikáció és Jog*, 2009. 5. sz., p. 179–186; *Mezei Péter*: Tisztul a kép a RapidShare körül? – A DDL szolgáltatók felelősségének a korlátozása. *Infokommunikáció és Jog*, 2010. 6. sz., p. 187–191. *Mezei Péter*: Egyedül a sötétben – a DDL szolgáltatók felelősségének aktuális fejleményei. *Infokommunikáció és Jog*, 2014. 1. sz., p. 29–38.

jogellenes megosztására szolgáló eszközöket biztosít, vagy tudatosan elősegíti az ilyen megosztásokat, amit bizonyíthat az a körülmény, hogy az említett üzemeltető olyan üzleti modellt fogadott el, amely arra ösztönzi a platformja felhasználóit, hogy azon jogellenesen védelem alatt álló tartalmakat közvetítsenek a nyilvánossághoz.”⁷⁸ Sőt, az Európai Bíróság – némileg eltávolodva saját, *GS Media*-ügyben hozott álláspontjától – a platformoknak kedvezőbb megállapítást téve nem tartja elegendőnek a felelősség megállapításához az általános tudomást potenciális jogsértésekről, ahogy a haszonszerzési célú szolgáltatás léte sem teremti meg az automatikus felelősséget.⁷⁹

Azt, hogy egy NFT-platform szembemegy-e a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel jogával, a tagállami bíróságnak kell esetleg mérlegelnie. Ugyannakor nagyon is valószínűsíti a felelősség kizárását az a tény, hogy e platformokon többségében jogszerűen bányászott tokeneket kínálnak értékesítésre, és a platformok egy része olyan mechanizmusokat alkalmaz, amelyek a jogsértések kiszűrését segítik: a felhasználási szerződések erre utaló előírásain túl ilyen lehet az értesítési és eltávolítási eljárás, az értékesítések nyilvános törlése, felhasználói fiókok felfüggesztése. Ez utóbbi intézkedések is erősítik azt az álláspontot, hogy az NFT-platformok sikerrel hivatkozhatnak a tárhelyszolgáltatókat az elektronikus kereskedelmi szabályozás alapján megillető felelősségkorlátozásra. Igaz, ez nagyban attól függ, hogy a kérdéses szolgáltatást aktív vagy passzív jelleggel nyújtják-e. A felelősségkorlátozás érvényesüléséhez ugyanis az utóbbi körülménynek is fent kell állnia.⁸⁰ A tényleges szolgáltatások empirikus elemzése igazolni látszik e passzív jellegét.⁸¹

III. ZÁRÓGONDOLATOK

A főbb szerzői jogi kérdésekre adott válaszok nagyjából a következők szerint összesíthetők: „nincs itt semmi látnivaló”. Ha talán túlzottan is közhelyes e meglátás, mindenképpen jogos abból a szempontból, hogy az NFT-k online értékesítése viszonylag kevés újdonságot jelent a szerzői jog dogmatikai rendszerét tekintve. Igaz ez annak ellenére is, hogy egyes szerzők egy meta- vagy decentralizált szellemi tulajdon-védelmi rendszerként írják le a web3 világot.⁸²

⁷⁸ Frank Peterson és Elsevier Inc. kontra Google LLC és társai, 84. pont.

⁷⁹ I. m. (78), 85–89. pont.

⁸⁰ Az Európai Bíróság kapcsolódó esetjogát lásd: C-236/08, C237/08 és C-238/08. sz. egyesített ügyek – Google France SARL és Google Inc. kontra Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08), Google France SARL kontra Viaticum SA és Luteciel SARL (C-237/08) és Google France SARL kontra Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL és társai (C-238/08), 2010. március 23., ECLI:EU:C:2010:159; C-324/09. sz. ügy – L’Oréal SA és társai kontra eBay International AG és társai; 2011. július 12., ECLI:EU:C:2011:474; C-360/10. sz. ügy – Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) kontra Netlog NV, 2012. február 16., ECLI:EU:C:2012:85.

⁸¹ Bodó, Giannapoulou, Mezei, Quintais: i. m. (9), p. 8–15.

⁸² Vö.: Edward Lee: NFTs as Decentralized Intellectual Property. 2022 (kézirat) (<https://ssrn.com/abstract=4023736>).

Mégis úgy tűnik, hogy a jelenségnek nem elsődlegesen a (szerzői) jogi, hanem az üzleti és a társadalmi realitásai érdemelnek fokozott figyelmet. Az NFT-k ugyanis vitathatatlanul alkalmasak arra, hogy demokratizálják a kultúrát, vagyis olyan új csatornát nyissanak, amely lehetővé teszi az ismeretlen/feltörekvő szerzők piacra lépését.⁸³ A hagyományos közvetítők kiiktatása révén pedig a hagyományos (nagyobb hírnév = nagyobb profit) piaci logikától eltérő üzleti modellek is megjelenhetnek. Egyes „milleniumi generációs” alkotók számára, akik jól vagy épp jókor tudják meglovagolni a web3 hullámaid, kiváló lehetőséget teremt a kevésbé formalizált kriptopiac az önkifejezésre és a meggazdagodásra.⁸⁴

Az is világos, hogy a piac ilyesfajta demokratizálódása nem jelent senki számára garantált sikert. A Chainalysis 2022. januári jelentése szerint csupán az eredeti NFT-eladások 28,5%-a eredményezett profitot (ellentétben a viszonteladásokkal, amelyek 65%-a eredményezett profitot az értékesítő számára).⁸⁵ A kriptovaluták árának folyamatos ingadozása a kiemelt hírek közé kínálkozó kriptovételárak valódi értékét könnyen csökkentheti.⁸⁶ Nem feledkezhetünk meg továbbra sem a blokklánc okozta környezeti terhelésről sem – még akkor sem, ha egyes fejlesztők zöld blokklánc-infrastruktúrák kidolgozására törekcszenek.⁸⁷

⁸³ Gibson: i. m. 18), p. 260.

⁸⁴ Raisa Bruner: Teen Artists Are Making Millions on NFTs. How Are They Doing It? Time, 2021. szeptember 7. (<https://time.com/6093982/nft-art-teens-money/>).

⁸⁵ The Chainalysis 2021 NFT Market Report, January 2022, p. 7. (<https://go.chainalysis.com/rs/503-FAP-074/images/Chainalysis%20NFT%20Market%20Report.pdf>).

⁸⁶ Igaz, növelhetik is. Beeples hivatkozott Everydays című alkotása 2021-ben 42 329 Etherért kelt el (akkori áron 69,3 millió dollár értéken). 2022. január 31-én ugyanennyi Ether az Exchangerates oldal számítása szerint 107,88 millió dollárt ért. Lásd: <https://www.exchange-rates.com/42329/ETH/USD>.

⁸⁷ Raisa Bruner: Environmental Concerns Have Cast Doubt on NFTs – But That’s Changing. Time, 2021. november 18. (<https://time.com/6120237/nfts-environmental-impact/>).